

ერთი ნარატივის თავისებურებანი – ჰოლოკოსტზე მეტაფორების
გარეშე

(ჯონ ბოინის რომანის „ბიჭი ზოლიან პიჟამაში“ მიხედვით)

მამუკაშვილი ნინო

სსიპ იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი. ჩვენი სტატიის მიზანია ჯონ ბოინის ცნობილი რომანის „ბიჭი ზოლიან პიჟამაში“ მიხედვით ვაჩვენოთ მწერლის მიერ არჩეული ლექსიკო-სემანტიკური და ასევე სტილისტური ველი, როდესაც ის მოგვითხრობს კაცობრიობის ერთ-ერთ უდიდეს კატასტროფაზე-ჰოლოკოსტზე. ვეცადეთ გამოვვეკვეთა მწერლის სტილი: მისი თხრობის ლინგვისტური არჩევანი ქმნის შთაბეჭდილებას, რომ ამ მოვლენას თითქოს მეტაფორებით აღწერა არ უხდება. თხრობა პირდაპირია, ლაკონური და უმეტესად ემოციურად დამრეტილი, ვინაიდან თავად ჰოლოკოსტი იქცა ამ შემზარავი ჰუმანიტარული კატასტროფის ძლიერ მეტაფორად. მწერლის მიერ მოყოლილი ამბავი-ცხრა წლის ბიჭის, ბრუნოს თვალთ და გონებით განცდილი ისტორიაა. ჩვენი კვლევა სწორედ ამ მიზანს ისახავს: იმ ლინგვისტური ერთეულების – „აღმნიშვნელების“ – გამოვლენას, მათი სპეციფიკური სინტაქსური, ფონეტიკური, ლექსიკო-სემანტიკური და ასევე სტილისტური მახასიათებლებით, რომელთაც მწერალი იყენებს თხრობისათვის. მათი ფუნქციური დატვირთვა მრავალფეროვანია: ზოგჯერ ამა თუ იმ გონივრულად შერჩეული აღმნიშვნელით მწერალი გვიჩვენებს ამა თუ იმ სიტყვის ფონეტიკურად სხვაგვარად „წაკითხვის“ შესაძლებლობებს. მაგ. „ფურია“ ნაცვლად „ფიურერის“; ზოგჯერაც ბავშვური გულუბრყვილობით და ვერ გაგებით არასწორად აღქმულ სახელს: „Out-with“ ნაცვლად „Auschwitz“. მოვიძიეთ მეტად საინტერესო შემთხვევაც, როდესაც მწერალი მიმართავს ევფემისტურ მეტყველებასაც, რათა დაფაროს ან პირდაპირ არ თქვას სათქმელი. მსგავსი ლინგვისტური ერთეულები უხვადაა გაბნეული რომანში, რაც მთელ ტექსტს ერთგვაროვან ენობრივ ქსოვილში აქცევს. საინტერესოა იმ ფაქტის აღნიშვნაც, რომ თითოეული თავიც იმგვარად არის დასათაურებული, როგორც თხრობის ბუნებას შეეფერება: ისინიც მიგვანიშნებენ ბავშვურ ლოგიკასა და აზროვნებაზე. რომანის ამგვარი მოცემულობების გათვალისწინებით, ჩვენი აზრით, სტატია საინტერესო იქნება ფსიქო-ლინგვისტიკით დაინტერესებული მკითხველებისთვისაც.

საკვანძო სიტყვები: ბოინი, აღმნიშვნელი, აღსანიშნი, ჰოლოკოსტი, თხრობა.

ენათმეცნიერების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს საკითხს „აღსანიშნის“ და „აღმნიშვნელის“ ურთიერთმიმართება წარმოადგენს. სწორედ მათ შორის ურთიერთმიმართებაზეა დამოკიდებული რამდენად ჰარმონიულად თანაარსებობენ ტექსტში „შინაარსი“ და „ფორმა“, ვინაიდან „აღსანიშნთა“ ერთობლიობა ქმნის ენის შინაარსის პლანს, ხოლო „აღმნიშვნელთა“ ერთობლიობა – ენის გამოხატულების

პლანს“ (გამყრელიძე, 2008:32).

ჩვენი კვლევის ობიექტმა – ჯონ ბოინის რომანმა „ბიჭი ზოლიან პიჯამაში“ (John Boyne, *The Boy in the Striped Pyjamas*, 2006) თავისი გამორჩეული თხრობის მანერითაც მიიქცია ყურადღება. ნაწარმოები კაცობრიობის ისტორიაში ერთ-ერთ ყველაზე საშინელ მოვლენას – ჰოლოკოსტს ეხება და ის დანახულია ცხრა წლის ბიჭის, ბრუნოს თვალით და მოყოლილია იმ სიტყვებით, რასაც ბავშვი თავისი ასაკობრივი და სიტუაციური, ძველი და ახალი გამოცდილების შეჯამებით ახერხებს. საინტერესოა, რომ თხრობა პირველ პირში არ არის; მთხრობლი ავტორია, მაგრამ მისი ოსტატობა სწორედ ის არის, რომ ის ახერხებს მოვლენებს შეხედოს და განიცადოს პატარა ბიჭუნას სახით და მოყვეს ისე, როგორც ამას ცხრა წლის ბავშვი გააკეთებდა.

კრიტიკოსთა უმრავლესობა სწორედ ავტორის მიერ შერჩეულ თხრობის მანერას უსვამს ხაზს. კეტრინ ჰიუზი ბოინის რომანის ერთ-ერთ ტრიუმფად სწორედ იმას მიიჩნევს, რომ მწერალი ახერხებს მანევრირებას მეტისმეტად კონკრეტული, ზედმიწევნით ზუსტად დაცული ცხრა წლის ბავშვის შესაფერის თხრობასა და იგავის ჟანრს შორის (<https://www.theguardian.com/books/2006/jan/21/featuresreviews.guardianreview18>). ნიკოლას ტაკერიც დიდ ყურადღებას ამახვილებს თხრობის მანერაზე: „რომანი „ბიჭი ზოლიან პიჯამაში“ ისევეა იგავი, როგორც რეალისტური ამბავი და მისი უპირველესი ამოცანა სწორედ ამბის მოყოლაა“ (<https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/the-boy-in-the-striped-pyjamas-by-john-boyne-6111909.html>).

ამავე თემას უსვამს ხაზს ედ რაიტიც, რომელიც წერს: „თავდაპირველად ავტორს თითქოს უჭირს შესაფერისი ტონალობის მოძებნა. მკითხველი თითქოს კითხულობს ავტორის ფიქრებს: „როგორ დავწერო ბავშვის ენით“. შემდეგ, მალევე თხრობა უკვე სრულიად ძალდაუტანებელი ხდება და პირდაპირ ბრუნოს აზრებში ვიჭრებით. ეს მშვენიერი თხრობის მანერაა, ძლიერ ემოციურ ზემოქმედებას რომ ახდენს. დასასრულს რაც შეეხება, ეს ნამდვილად ზღაპრისთვის შესაფერისი ფინალი, მეტად უცნაური ოსტატობით შესრულებული“ (<https://www.theage.com.au/entertainment/books/the-boy-in-the-striped-pyjamas-20060103-ge1inf.html>).

რა ენობრივ საშუალებებს და მოცემულობებს იყენებს ავტორი თავისი გამორჩეული თხრობის სტილის მისაღწევად? ჩვენი კვლევის მიზანიც ეს არის: გამოვკვეთოთ ის ლინგვისტური ერთეულები–„აღმნიშვნელები“–თავიანთი სინტაქსური, ფონეტიკური და ლექსიკო-სემანტიკური მოცემულობებით, რომლითაც მწერალი ახერხებს ზოგჯერ ბავშვური გულუბრყვილობით და ზოგჯერ ევფემისტური მეტყველებით პირდაპირ არ თქვას სათქმელი.

რომანში ბევრი მნიშვნელოვანი აღსანიშნია, რომელთგან გამოვარჩიეთ რამდენიმე:

მაგ. ბრუნო ჰიტლერს მოიხსენიებს როგორც the Fury, ისე, როგორც ოჯახში ესმის ეს სიტყვა („ფიურერი“). ბრუნოს მამა, მაღალჩინოსანია და მას ნიშნავენ ერთ-ერთი საკონცენტრაციო ბანაკის უფროსად. ეს გადაწყვეტილება სწორედ ჰიტლერის და მისი მეუღლის სტუმრობას მოჰყვა ბრუნოს ოჯახში. ეს და შემდგომი არასწორი გამოთქმები ბავშვის მიერ შემთხვევითი არ არის. ბრუნოს ბავშვური გულუბრყვილობა და

უცოდინრობა შერწყმულია მის ინტუიციასთანაც, როდესაც ის ფიურერს მოიხსენიებს როგორც the Fury (ინგლ. „მძვინვარება“):

“First the Fury and the beautiful blonde woman had come to dinner, which had brought the whole house to a standstill, and then it was the new business of calling Father ‘Commandant’” (Boyne, 2006:89); (ჯერ იყო და, ფურია და ლამაზი წერა ქალი მოვიდნენ მათთან სადილად და ამ ამბავმა მთელი მათი სახლი თითქოს გააშეშა. მერე იყო და, მამას ახალი სახელს ეძახდნენ – „კომენდანტიო“ (აქაც და შემდგომ, ქართული თარგმანი სტატიის ავტორს ეკუთვნის).

“An hour before the Fury was due to arrive Gretel and Bruno were brought downstairs where they received a rare invitation into Father’s office” (Boyne, 2006:119); (ერთი საათით ადრე სანამ ფურია მოვიდოდა, გრეტელი და ბრუნო ქვედა სართულზე მოიხმეს, იშვიათზე იშვიათი მიპატიჟება მიიღეს მამის კაბინეტში).

“The Fury and Eva stayed for the best part of two hours and neither Gretel nor Bruno were invited downstairs to say goodbye to them” (Boyne, 2006:119); (ფურია და ევა თითქმის მთელი ორი საათი დარჩნენ და არც გრეტელი და არც ბრუნო არ მოუხმიათ ქვედა სართულზე სტუმრებთან გამოსამშვიდობებლად).

ჰოლოკოსტის სიმბოლო–საკონცენტრაციო ბანაკი, ამ სახით საერთოდ არ არის ნახსენები ნაწარმოებში. როდესაც ბრუნოს მამას ავადსახსენებელი აუშვიცის უფროსად დანიშნავენ, მთელი ოჯახი მასთან ერთად გადადის ბერლინიდან პოლონეთში. ბოლომდე ბრუნო ვერც გაიგებს, რას წარმოადგენდა ეს ბანაკი და ეს ადგილი, რომელსაც ის ღობის მიღმა ხედავს. ბავშვს ესმის ეს უცხო სიტყვა და ის თავისთვის თარგმნის მას როგორც Out-with (*Auschwitz*). მწერალი არამარტო ოსტატურად გადმოგვცემს ბავშვის გამოუცდელი ყურით აღქმულ ვარიანტს, არამედ ის ამ სიტყვით ახერხებს, გადმოსცეს ისიც თუ რას უპირებდა ფაშისტური გერმანია ებრაელ მოსახლეობას: თავიდან მოშორებას, გაწყვეტას. ეს სიტყვა ნაწარმოებში 53-ჯერ არის ნახსენები. მოვიყვანოთ რამდენიმე ნიმუში:

“Nothing, thought Bruno, not even the insects, would ever choose to stay at Out-With” (Boyne, 2006:55); (არავინ, სულ არავინ, თვით მწერებიც კი, არასოდეს არ ისურვებდნენ ამ გადასაკარგავში დარჩენას);

“However, with each day that passed he began to get used to being at Out-with and stopped feeling quite so unhappy about his new life” (Boyne, 2006:134); (თუმცა, დღე დღეს მისდევდა და ბრუნოც ეჩვეოდა გადასაკარგავში ყოფნას და აღარც ახალი ცხოვრება ეჩვენებოდა დიდ უბედურებად).

ეს ორივე სიტყვა, „ფიურერი“ და „აუშვიცი“, ერთგვარად ქვეულნი ჰოლოკოსტის ყველაზე მეტყველ სიმბოლოებად, ორმაგად შემზარავი იქნებოდა ბავშვის ბაგეთგან თქმული და თითქოს ავტორი თავს არიდებს მათ ხსენებას და ერთგვარ ევფიზმებს გვთავაზობს. ეს ტრაგიკული ევფემიზმებია. შეიძლება იგივე ვთქვათ ბრუნოს თვალთ დანახულ მამის პირქუმ კაბინეტზე, რომელშიც ბნელი და სასტიკი გადაწყვეტილებები მიიღება; ბრუნოში კი ის კრძალვამერეულ ძრწოლას იწვევს და ამიტომ მას ასე მოიხსენიებს–Out Of Bounds At All Times And No Exceptions (შესვლა აკრძალულია, ნებისმიერ დროს, ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე). ამ

სახელდებაში საინტერესოა მსუბუქი იუმორი, გნებავთ ირონია, რაც აქ უდავოდ გამოსჭვივის. გასაინტერესოა მართლწერაც: ყველა სიტყვა, როგორც სათაურში დიდი ასოთი იწყება და მკითხველს შეიძლება ისეთი შთაბეჭდილება შეექმნას, რომ მამის სამუშაო კაბინეტზე პირდაპირ ასეთი წარწერაა კარზე. ეს სახელი რომანში ექსპჯერვე უცვლელად მეორდება. მაგ:

“There were even whole rooms — such as Father's office, which was Out Of Bounds At All Times And No Exceptions – that he had barely been inside” (Boyne,2006:12); (სახლში ისეთი ოთახებიც იყო ბრუნო საერთოდ რომ არ შესულიყო. მაგალითად, მამის სამუშაო კაბინეტი, სადაც შესვლა აკრძალული იყო, ნებისმიერ დროს, ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე).

“The soldiers still came and went every day of the week, holding meetings in Father's office, which was still Out Of Bounds At All Times And No Exceptions (Boyne,2006:95); (ჯარისკაცები ძველებურად კვირის ყველა დღეს მოდიოდნენ და მიდიოდნენ მამის სამუშაო კაბინეტში, სადაც ძველებურად შესვლა აკრძალული იყო, ნებისმიერ დროს, ყოველგვარი გამონაკლისის გარეშე).

ასევე მსუბუქი ირონია ჩანს შემდეგ აღმნიშვნელში. ქალაქიდან გადასახლებით უკმაყოფილო ბრუნოს დედა თავის მეუღლეს ხშირად მოიხსენიებს, ბავშვებთანაც კი როგორც Some people „ზოგ-ზოგები“:

“We don't have as much time to prepare as I would have liked, thanks to some people” (Boyne,2006:8); (ზოგ-ზოგების წყალობით იმდენი დრო არ გვაქვს მოსამზადებლად, რამდენსაც ვისურვებდი);

'If some people could only see the effect this place is having on us all' (Boyne,2006:171); (ზოგ-ზოგები მაინც რომ ხვდებოდნენ, აქაურობა როგორ ცუდ ზეგავლენას ახდენს ყველა ჩვენგანზე).

საინტერესოა ის ფაქტი, რომ დედის წაბადვით, ბრუნოც და მისი დაც, გრეტელი, იყენებენ ამ გამოთქმას ერთმანეთის მიმართ უკმაყოფილების გამოსახატავად:

“I told you, I'm trying to read,' he said in a grumpy voice. 'If some people would just let me.' (Boyne,2006:153); (გითხარი მე შენ, ვცდილობ წავიკითხო, - უთხრა ბრუნომ კუმტად. - ზოგ-ზოგები რომ დამაცდიდნენ).

“Some people!' she said loudly before getting down to work”(Boyne,2006:159); (უჰ, ეს ზოგ-ზოგები).

რომანი დიდი ფსიქოლოგიზმით გამოირჩევა. მწერალი იცნობს ბავშვის ბუნებას, მისი მეტყველების წყობის თავისებურებას. მაგალითად, მან იცის, რომ საგნის ან მოვლენის მრავალჯერადი აღწერისას ბავშვები ამას ძირითადად ერთი და იმავე სიტყვებით ცდილობენ და ახალ ლექსიკურ ერთეულებს იშვიათად მიმართავენ. სწორედ ლექსიკური გამეორების საშუალებით ცდილობს მწერალი გადასახლებული ბავშვის თვალთ დახახული სამყაროს გადმოცემას. მშობლიური ბერლინი ბრუნოს ძალიან ენატრება და ყოველთვის, როცა მას იხსენებს, როგორც უცვლელი კადრები—და ეს თვისება რომანს ანიჭებს კინემატოგრაფიულობას—მეორდება ერთი და იგივე წინადადებები, სადაც ყოველთვის ფიგურირებს ლამაზად გაფორმებული მაღაზიები,

განსაკუთრებით დახვავებული ხილისა და ბოსტნეულის ფარდულები:

“There were shops with bright store fronts, and fruit and vegetable stalls with big trays piled high with cabbages, carrots, cauliflowers and corn... Sometimes he liked to stand in front of these stalls and close his eyes and breathe in their aromas, feeling his head grow dizzy with the mixed scents of sweetness and life” (Boyne, 2006:12); (იქ ნახავდით მაღაზიებს ნათელი ფერებით გაფორმებული ვიტრინებით და ხილ-ბოსტნეულის დახლებს, სადაც ვეება ლანგრებზე დაეხვავებინათ სტაფილო, კომბოსტო. ყვავილოვანი კომბოსტო და სიმონდი... ზოგჯერ უყვარდა ხოლმე ამ დახლების წინ შეჩერება, თვალს დახუჭავდა და სხვადასხვა არომატებს შეისუნთქავდა. გრძნობდა, რომ სიტკბოებისა და სიცოცხლის სურნელი თავბრუს დაახვევდა ხოლმე).

თავისი მშვენიერი სახლის და მშვენიერი ქალაქის ნაცვლად, ბრუნო წელიწადზე მეტს ატარებს ახალ საშინელ სახლში, რომელსაც შორიახლოს გავლებული მავთულხლართების ღობე მომაკვდინებელ ბანაკს ამორებს. მწერალი კვლავაც ევფემისტურ მეტყველებას ირჩევს და შემდეგნაირად აღწერს ბავშვის თვალთ დანახულ აკრძალულ დასჯის, დახვრეტის სცენას: “The pyjama people all jumped to attention whenever the soldiers approached and sometimes they fell to the ground and sometimes they didn't even get up and had to be carried away instead” (Boyne, 2006:100-101); (პიჟამაში ჩაცმული ხალხი მაშინვე გასწორდებოდნენ ხოლმე, როგორც კი ჯარისკაცები მიუახლოვდებოდნენ. ზოგჯერ კი მიწაზე ეცემოდნენ და ზოგჯერ ვეღარც კი დგებოდნენ ზეზე და გასაყვანი ხდებოდნენ).

შემდეგი აკრძალული რამ, რასაც ბრუნო არ უნდა ხედავდეს და რაც ასევე იმპლიციტურადაა მოცემული, ეს არის ბრუნოს დედის რომანი ახალგაზრდა ლეიტენანტ კოტლერთან. ამაზე ავტორი შემდეგნაირად მიგვანიშნებს: “Lieutenant Kotler was there beside her to help, and between them they seemed to make more lists than could ever possibly be needed” (Boyne, 2006:162); (ლეიტენანტი კოტლერი იქვე იყო ხოლმე დედის გვერდით რომ დახმარებოდა. აშკარა იყო, იმაზე მეტ სიებს ადგენდნენ სამზადისისთვის, ვიდრე ოდესმე დასჭირდებოდათ).

“Not to mention the fact that he was always in the living room with Mother and making jokes with her, and Mother laughed at his jokes more than she laughed at Father's” (Boyne, 2006:162); (იმას თავი დავანებოთ, რომ ლეიტენანტი ყოველთვის მისაღებ ოთახში ბრძანდებოდა დედასთან ერთად და სულ სასაცილო რამეებს უყვებოდა; დედაც რომ უფრო მეტს იცინოდა მის ხუმრობებზე, ვიდრე მამის მოყოლილზე).

არც იმ ფაქტს გვეუბნება მწერალი ექსპლიციტურად, რომ ბრუნოს დედა სასმელს შეეჩვია. ნაცვლად ამისა, ავტორი ყოველ ჯერზე ბრუნოს საშუალებით „აღნიშნავს“ ამ ამბავს და „ალკოჰოლს“ ანაცვლებს ფრაზით „სამკურნალო შერი“, რადგანაც ბავშვმა ასე იცის, რომ დედა მას წამლად იყენებს:

“There was always a chance that Mother would come storming out in search of a medicinal sherry” (Boyne, 2006:187); (ყოველ წამს შეიძლებოდა, დედა ქარიშხალივით შემოჭრილიყო თავის სამკურნალო შერის ძებნისას).

Father and Mother seemed cheerful all the time now and Mother didn't have to take as many of her afternoon naps or medicinal sherris” (Boyne, 2006:178); (მამა და დედა ახლა სულ მხიარულები ჩანდნენ და დედას თითქოს აღარ სჭირდებოდა აღარც იმდენი შუადღის

წამინებები და აღარც თავისი სამკურნალო შერი);

Bruno was worried for her health because he'd never known anyone need quite so many medicinal sherries” (Boyne,2006:188); (ბრუნო დარდობდა დედის ჯანმრთელობაზე, რადგან არავის იცნობდა ისეთს, ვისაც ამდენი სანკურნალო შერი სჭირდებოდა).

ცალკე აღნიშვნის ღირსია სათაურები. ფორმით, ბევრი მათგანი დასრულებული, გავრცობილი წინადადებებია და შინაარსის დონეზე, ისევ ბავშვის ლოგიკით და გონებით აწყობილ წინადადებებს ჰგავს. მაგ: Bruno Makes a Discovery; What They Saw Through the Window; How Mother Took Credit for Something She Hadn't Done; Why Grandmother Stormed Out; Bruno Remembers That He Used to Enjoy Exploration; The Dot That Became a Speck That Became a Blob That Became a Figure That Became a Boy; Shmuel Thinks of an Answer to Bruno's Question; Bruno Tells a Perfectly Reasonable Lie (ბრუნო აღმოჩენას აკეთებს; რა დაინახეს მათ ფანჯარაში; რატომ დაიბრალა დედამ ის, რაც მას არ გაეკეთებინა; რატომ გავარდა ბებია გაბრაზებული; ბრუნოს ახსენდება, რომ მას კვლევა-ძიება უყვარს; წერტილი რომელიც იქცა ნაცვრევად, რომელიც იქცა ლაქად. რომელიც იქცა ფიგურად და რომელიც იქცა ბიჭად; შმუელი პოულობს პასუხს ბრუნოს შეკითხვაზე; ბრუნო ამბობს სრულიად ჭკვიანურ ტყუილს) და ა. შ.

რამდენიმე ადგილას მწერალი მაინც ვერ გაექცა მეტაფორულ სახეებს და ისინიც გამოხატავენ ბრუნოს თვალთ აღქმულს. როცა ბრუნო მისი თანატოლი შმუელის ხელებს დაჰყურებს, მას გული სევდით ევსება:

“The veins weren't visible through the skin, the fingers weren't little more than dying twigs. Shmuel's hand, however, told a very different story” (Boyne, 2006:167-168); (მარღვები არ ეტყობოდა, თითები გამხმარ რტოებს ჰგავდნენ. შმუელის ხელი სრულიად განსხვავებულ ისტორიას გვიყვებოდა).

მისთვის საძულველი ლეიტენანტის დანახვაზე, ბრუნოს შემდეგი ფიქრები აწვალეხს, სადაც თავისი ადგილი იუმორსაც აქვს დათმობილი:

On most days the young lieutenant looked very smart, striding around in a uniform that appeared to have been ironed while he was wearing it (Boyne, 2006:71); (ლეიტენანტს თითქმის ყოველდღე მოხდენილად ეცვა; დააბიჯებდა თავის ფორმაში გამოწვეპილი, რომელიც ისეთი გატკიცინებული იყო, თითქოს ჩაცმულზე დააუთოვეს);

There was an atmosphere around him that made Bruno feel very cold and want to put a jumper on (Boyne, 2006:71); (ლეიტენანტის გარშემო ისეთი ატმოსფერო სუფევდა, რომ ბრუნოს შეაციებდა და კიდევ ერთი ჯემპრის ჩაცმა მოუნდებოდა ხოლმე).

წიგნის ყველაზე მძიმე ეპიზოდებში, ავტორი ბავშვის სუფთა ბუნებიდან ამოსულ აზრებს უბრალო, მაგრამ ყველაზე შესაფერისი სიტყვებით გადმოსცემს:

“You're my best friend, Shmuel,' he said. 'My best friend for life” (Boyne, 2006:213); (შენ ჩემი საუკეთესო მეგობარი ხარ, შმუელ. ჩემი საუკეთესო მეგობარი სამუდამოდ, – უთხრა ბრუნომ).

წიგნის ყველაზე სულისშემძვრელ სცენას, როდესაც გაზის კამერაში შეყავთ ტყვეები და კარს კეტავენ, მწერალი ისევ ბრუნოს არმცოდნე, გულუბრყვილო ბავშვური ლოგიკით გადმოსცემს:

“Bruno raised an eyebrow, unable to understand the sense of all this, but he assumed that it had something to do with keeping the rain out and stopping people from catching colds” (Boyne,

2006:213); (ბრუნომ წარბი ასწია, ვერ ესმოდა რა ხდებოდა. მაინც დაასკვნა, ასე წვიმისგან თავის დასაცავად აკეთებენ; ხალხი რომ არ გაცივდესო).

და ბოლოს ჩვენი სათქმელის შესაჯამებლად, ისევ დავამთავროთ ბრუნოს ბებიისადმი მიწერილი წერილის ფრაგმენტით, რომელიც კვინტესენციაა ბავშვის აზროვნების:

“That day he sat down with a pen and paper and told her how unhappy he was there and how much he wished he was back home in Berlin. He told her about the house and the garden and the bench with the plaque on it and the tall fence and the wooden telegraph poles and the barbed-wire bales and the hard ground beyond them and the huts and the small buildings and the smoke stacks and the soldiers, but mostly he told her about the people living there and their striped pyjamas and cloth caps, and then he told her how much he missed her and he signed off his letter 'your loving grandson, Bruno' (Boyne, 2006:213); (იმ დღეს დაჯდა ბრუნო საწერ-კალმით და მისწერა ბებიას, როგორი უბედური იყო ახალ ადგილას და როგორ უნდოდა შინ, სახლში ბერლინში დაბრუნება. მისწერა ახალ სახლზეც და ბაღზეც და სკამზეც და სამახსოვრო ფილაზეც, მაღალ ღობეზე და ხის ტელეგრაფის ბოძებზე, მავთულხლართებსა და მის იქით გადაჭიმულ გაქვავებულ მიწაზე, ქოხებსა და კვამლის ბოლქვებზე და ჯარისკაცებზე. მაგრამ ყველაზე მეტი მაინც იქ მცხოვრებ ხალხზე და მათ ზოლიან სამოსზე, მათ ნაჭრის ქუდებზე მისწერა. ოლოს კი ასე დაამთავრა, ძალიან მენატრებიო და ხელიც ასე მოაწერა „შენი მოსიყვარულე შვილიშვილი, ბრუნო“).

ამრიგად, მწერლის ენა არ არის სიტყვაკაზმული და სტილისტური საშუალებებით დატვირთული. თითზე დაითვლება ის მეტაფორები, რასაც რომანში ვხვდებით. მიუხედავად ამისა, ნაწარმოები მკითხველს ძლიერი ემოციის გარეშე არ ტოვებს და ეს არ ხდება მხოლოდ თემატიკის გამო; ტექსტის მძაფრ ემოციურ-ექსპრესიულ მუხტს განაპირობებს მწერლის მიერ შერჩეული თხრობის სტილი: სადად და ზუსტად შერჩეული ლექსიკური და სინტაქსური ერთეულებით მოგვითხროს ჰოლოკოსტის ერთ-ერთ სულისშემძვრელ ეპიზოდზე და ეს გადმოსცეს ბავშვის ენით და თვალთ.

ლიტერატურა:

1. გამყრელიძე თ., კიკნაძე ზ., შადური ი., შენგელაია ნ. თეორიული ენათმეცნიერების კურსი. (2008). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა. თბილისი.
2. Boyne J. (2006). The Boy in the Striped Pyjamas. David Fickling Books Publishers. 2006.
3. Hughes K. (2006). The Review of The Boy in the Striped Pyjamas. The Guardian. 2006 <https://www.theguardian.com/books/2006/jan/21/featuresreviews.guardianreview18>; მოძიებულია 2.09.2022;
4. Tucker N. (2006). The Boy in the Striped Pyjamas, by John Boyne. <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/the-boy-in-the-striped-pyjamas-by-john-boyne-6111909.html>; მოძიებულია 10.09.2022;

5. Wright E. (2006). The Boy in the Striped Pyjamas. The Age. 2006. <https://www.theage.com.au/entertainment/books/the-boy-in-the-striped-pyjamas-20060103-ge1inf.html>; მოძიებულია 10.09.2022.

**Peculiarities of One Narrative– on Holocaust, without Metaphors
(based on *The Boy in the Striped Pyjamas* by John Boyne)**

Dzamukashvili Nino

Iakob Gogebashvili Telavi State University

Abstract

The purpose of our article is to show through John Boyne's well-known novel *The Boy in the Striped Pajamas*, 2006, the lexical-semantic and also the stylistic devices chosen by the writer when he tells us about one of the greatest catastrophes of mankind - the Holocaust. We tried to highlight the writer's style: his choice gives the impression that this horrible event is beyond being described by metaphors. The narrative is straightforward, concise, and mostly devoid of direct emotional charge since the Holocaust itself has become a powerful metaphor for this dreadful humanitarian catastrophe. The story told by the writer is a story experienced through the eyes and mind of a nine-year-old boy, Bruno. Our research aims at revealing those linguistic units – "signifiers", with their specific syntactic, phonetic, lexical-semantic and also stylistic characteristics, which the writer uses for narration. Their functional load is diverse: sometimes, with this or that wisely chosen signifier, the writer shows the possibilities of phonetically different "reading" of this or that word. e.g. "Fury" instead of "Führer"; Sometimes with childish naivety and misunderstanding of the wrongly perceived name: "Out-with" instead of "Auschwitz". We also had a very interesting case when the writer sometimes uses euphemistic expressions to cover what he did not mean to say directly. Similar linguistic units abound throughout the novel, turning the entire text into a homogeneous linguistic fabric. It is also interesting to note the fact that each chapter is titled in a way that suits the nature of the narrative: they also suggest childish logic and thinking. By taking into consideration these linguistic qualities of the novel, we presume that the article will be interesting for readers interested in psycho-linguistics as well.

Key words: Boyne, signifier, signified, Holocaust, narrative.